

مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی

فلسفه بعثت انبیاء از دیدگاه امام علی (ع)

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته فقه و معارف اسلامی

گرایش: کلام اسلامی

نگارش: سید شبیه حیدر حسینی

استاد راهنما: دکتر حسن یوسفیان

استاد مشاور: حجة الاسلام والمسلمین آقای دکتر احمد حسین شریفی

شهریور ۱۳۸۵

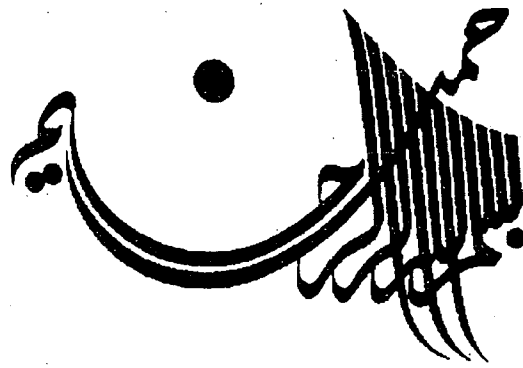
کتابخانه جامع مرکز جهانی علوم اسلامی

شماره ثبت: ۲۴۸

تاریخ ثبت:

□ مسؤلیت مطالب مندرج در این پایان نامه به
عهده نویسنده می باشد.

□ هرگونه استفاده از این پایان نامه با ذکر منبع،
بلاشکال است و نشر آن در داخل کشور منوط به
اخذ مجوز از مرکز جهانی علوم اسلامی است.

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس خدای را که به انسان عقل و هوش و اراده و اختیار عطا فرموده و او را با پیامبران خویش همراه نموده است که صد سلام و هزار درود بر آنان باد.

در بسامان کردن این تحقیق ناقص و ناچیز دست یاری و همکاری عزیزان زیادی در کار بوده است. اما از این میان لازم است از همکاری مسئولان محترم واحد پایان نامه، مدیریت تحصیلات تکمیلی، مدیر و اعضاء گروه فلسفه و کلام مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی، صمیمانه تشکر کنم. از همکاری استادان محترم راهنما و مشاور آقایان حجة الاسلام و المسلمین دکتر حسن یوسفیان و حجة الاسلام و المسلمین دکتر احمد حسین شریفی از صمیم قلب سپاس گزارم. و برای همه گرامیانی که از لطف، تشویق و مساعدت شان برخوردار بوده‌ام آرزوی توفیق و سعادت داردم.

الحمد لله اولاً و آخراً

اهداء:

تقديم به روح پاک زلاله معرفت، شريك كار رسالت
دخت نبی اکرم ام الائمه، حضرت فاطمه زهرا سلام الله عليها
که گوهر اشک های معصومانه اش بزرگترین گواه بر حقانیت
راه اوست.

و همچنین تقديم به آخرین منجی عالم بشریت حضرت
حجة بن الحسن که بشریت در انتظار عدالت او لحظه
شماری می کند.

چکیده

عنوان تحقیق حاضر: «فلسفه بعثت انبیاء از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام».

موضوع بعثت در تاریخ اسلام از اهمیت خاصی برخوردار است، و برای هدایت بشر و جامعه اسلامی فواید گوناگونی دارد که اینجا تعدادی از فواید آن در آینه سخنان حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام بیان شده است:

الف - نشان دادن راه سعادت، هر انسان همواره دنبال سعادت و خوشبختی است. لذا یکی از اهداف بعثت واقعی انبیاء علیهم السلام بازگو کردن راه سعادت است.

ب - غفلت زدایی انسان تحت تأثیر اوضاع قرار می‌گیرد و زود از هدف خویش غافل می‌شود، یکی از اهداف بعثت انبیاء، برطرف کردن این غفلت‌ها است.

ج) یاد آوری نعمت‌های الهی. یکی از خدمات انبیاء آن است که نعمت‌های الهی را همواره به یاد انسان می‌آورند.

د) شکوفا کردن فطرت خدا جویی انسان. انسانها فطرتاً خدا جو و خدا شناس هستند. اما در اثر عواملی این فطرت از کارایی باز می‌ماند. انبیاء این فطرت را شکوفا می‌سازند.

ه) تکمیل فضائل اخلاقی هرچند هرچند ریشه فضائل اخلاقی در نهاد همه انسانها تعبیه شده است. اما در صورتی که پیامبران نبودند، بسیاری از این فضائل به فراموشی سپرده می‌شد.

و) شکوفا کردن تفکرات عقلی. امام علی (ع) تفکرات عقلی انسان را به گنجی تشبیه می‌کند که خود او از آن خبر ندارد و انبیاء او را از وجود این گنج با خبر می‌سازند.

ز) تشکیل حکومت و برقراری عدالت، چون وجود حکومت برای جلوگیری از هرج و مرج و اقامه عدالت در جامعه لازم و ضروری است، زیرا پیامبر الهی فقط به ارائه قانون و شریعت اکتفاء نمی‌کند، بلکه وظیفه او در صورت امکان تشکیل حکومت هم است.

نکته در خور توجه آن است که برای شناخت اهداف بعثت از دیدگاه امام علی (ع) می‌توان به سخنان ایشان در توصیف جهان قبل و بعد از بعثت پیامبر گرامی اسلام مراجعه کرد. از سخنان آن حضرت چنین به دست می‌آید که قبل از بعثت نبی مکرم صلی الله علیه و آله تمام جهان به ویژه جهان عرب، در دریای آشوب و جهل و

نادانی غرق بود، مردم عرب در آتش فساد و خرافات می سوختند، غارتگری، ظلم و تعدی و تجاوز، خصلت و حسیانه، تمام جامعه را فراگرفته بود، در این اوضاع هولناک و آشفته، وجود پیامبر گرامی، و بعثت آن حضرت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مانند یک خورشید برای زدودن ظلمت و تاریکی به حساب می آید.

آن حضرت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آنان را از قعر مذلت و جهالت بیرون کشید، به اخلاق و حکمت تعلیم داد، نفوس آنها را تزکیه کرد، امنیت و عدالت اجتماعی را میان آنها برقرار کرد. خلاصه اینکه با تحقق بعثت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یک انقلاب علمی و فرهنگی میان عرب رخ داد.

نکته دیگر آن است که جهت تحقق بخشیدن به اهداف بعثت (از دیدگاه امیر المؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام) یک سری شرایط و خصوصیات برای پیامبر و نماینده الهی ضروری است؛ مثلاً برخورداری از عصمت، زیرا بدون عصمت دعوت او علی الاطلاق قابل قبول نخواهد شد و پیروی از او برای افراد جامعه سر مشق عمل و الگو نمی تواند بشود. همین طور برای انبیاء الهی بهره مند بودن از معجزه هم لازم و ضروری است، تا حقانیت و راستگویی ادعای نبوت و رسالت واقعی روشن گردد. علاوه بر این، توانایی علمی که سرچشمه آن وخی الهی و الهام غیبی باشد و همچنین برخورداری از اخلاق فاضله برای تمام انبیاء الهی جهت تحقق بخشیدن به اهداف بعثت لازم و ضروری است، زیرا اخلاق نیک و استوار در راه تبلیغ و جلب مردم یک نکته اساسی به شمار می آید.

فهرست مطالب

اهداء:	□
تقدیر و تشکر	□
چکیده	□
مقدمه	۱

فصل اول: کلیات

الف - شاخصه‌های اصلی تحقیق حاضر	۴
۱. ضرورت بحث	۴
۲. سؤالات تحقیق	۶
۱-۲. سؤال اصلی	۶
۲-۲. سؤالات فرعی	۶
۳. اهداف تحقیق	۷
۱-۳. هدف اصلی تحقیق	۷
۲-۳. اهداف فرعی تحقیق	۷
۴. پیشینه تحقیق	۷
۵. روش تحقیق	۸
۶. محدودیت‌های تحقیق	۸
ب - مفهوم‌شناسی واژه‌های مربوطه	۹
۱. معنی‌شناسی واژه بعثت	۹

- ۹ ..... ۱-۱. بررسی لغوی واژه بعثت.
- ۱۰ ..... ۲-۱. معنای اصطلاحی.
- ۱۱ ..... ۲. معنانشناسی واژه نبوت.
- ۱۱ ..... ۱-۲. معنای لغوی نبوت.
- ۱۲ ..... ۲-۲. معنای اصطلاحی واژه نبوت.
- ۱۲ ..... ۳. مفهوم شناسی واژه رسالت.
- ۱۲ ..... ۱-۳. معنای واژه رسالت.
- ۱۳ ..... ۲-۳. تفاوت میان نبی و رسول.
- ۱۴ ..... ۴. معنانشناسی واژه وحی.
- ۱۴ ..... ۱-۴. معنای لغوی وحی.
- ۱۵ ..... ۲-۴. معنای اصطلاحی واژه وحی.
- ۱۵ ..... ۳-۴. واژه وحی در قرآن.
- ۱۶ ..... ۴-۴. واژه وحی در روایات.

فصل دوم: فلسفه‌ی بعثت از دیدگاه امام علی (ع)

- ۱۸ ..... مقدمه اول: منابع کسب معرفت.
- ۱۸ ..... ۱. حس و تجربه.
- ۲۱ ..... ۲. عقل.
- ۲۲ ..... ۳ و ۴. کشف و شهود.
- ۲۲ ..... ۵. وحی.
- ۲۳ ..... مقدمه دوم: هدف خلقت انسان.
- ۲۵ ..... اهداف بعثت.
- ۲۵ ..... ۱. نشان دادن راه سعادت.

- ۲۵ ..... سعادت چیست؟
- ۲۷ ..... ۱-۱. اقدامات انبیاء برای نشان دادن راه سعادت
- ۲۷ ..... الف: تعلیم
- ۲۸ ..... ب: مخالفت با بت پرستی
- ۲۸ ..... ۲. بر طرف کردن غفلت‌ها
- ۳۱ ..... ۳. یادآوری نعمت‌های الهی
- ۳۲ ..... ۳-۱. بی‌شمار بودن نعمت‌های الهی
- ۳۳ ..... ۳-۲. دعوت به تفکر در نعمت
- ۳۴ ..... ۴. شکوفا کردن فطرت خداجویی انسان
- ۳۵ ..... ۴-۱. معنای لغوی فطرت
- ۳۵ ..... ۴-۲. معنای اصطلاحی فطرت
- ۳۶ ..... ۴-۲. ویژگی‌های امور فطری
- ۳۸ ..... ۵. تکمیل فضایل اخلاقی
- ۴۳ ..... ۶. شکوفا کردن تفکرات عقلی
- ۵۰ ..... ۷. تشکیل حکومت و برقراری عدالت

فصل سوم: پیامدهای بعثت نبی اکرم (ص) از دیدگاه امام علی (ع)

- ۶۰ ..... الف - ویژه گیهای جامعه پیش از بعثت
- ۶۵ ..... ۱. انحراف اعتقادی
- ۷۳ ..... ۲. نابسامانی اجتماعی
- ۷۷ ..... ۳. آشفتگی اقتصادی
- ۸۰ ..... ۴. انحطاط فرهنگی
- ۸۰ ..... ۴-۱. بی‌سوادی

۸۲	۲-۴. زننده به گور کردن دختران
۸۵	۳-۴. بی حیائی و فساد اخلاقی
۸۸	ب - ویژگیهای جامعه پس از بعثت
۹۲	۱. خدامحوری
۹۸	۲. امنیت و عدالت اجتماعی
۱۰۰	الف: اعتقاد به خدا و تأثیر آن در نظام و رفتار اجتماعی و فردی
۱۰۲	ب: اعتقاد به معاد و تأثیر آن در نظام و رفتار اجتماعی و فردی
۱۰۳	ج: برخورداری مسلمانان از امنیت و عدالت اجتماعی در سایه اعتقاد به مبدأ و معاد
۱۰۹	۳. شکوفای اقتصادی
۱۱۴	الف: شکستن تجارت انحصاری قریش و تشکیل کاروان بازرگانی برای مسلمانان
۱۱۵	ب: واگذاری زمین
۱۱۶	ج: تقسیم غنایم جنگی بین مهاجرین
۱۱۷	۴. انقلاب علمی و فرهنگی
۱۲۰	برنامه‌های پیامبر گرامی اسلام برای گسترش تعلیم و تعلم

فصل چهارم: راهکارهای تحقق بخشیدن به اهداف بعثت

از دیدگاه امام علی (ع)

۱۲۹	۱. برخورداری از عصمت
۱۲۹	واژه عصمت در لغت و اصطلاح
۱۳۰	نقش عصمت در تحقق بخشیدن به اهداف بعثت
۱۳۲	اقسام عصمت
۱۳۲	۱. عصمت در تلقی اخذ و نگهداری و ابلاغ وحی
۱۳۳	۲. عصمت از گناه

۳. عصمت از خطا ۱۳۴
۲. بهره‌مندی از معجزه ۱۳۵
- ۱-۲. مفهوم‌شناسی واژه «معجزه» ۱۳۶
- الف: معجزه در لغت ۱۳۶
- ب: معجزه در اصطلاح ۱۳۶
- ۲-۲. لزوم اقامه معجزه برای دستیابی به اهداف نبوت ۱۳۷
- ۲-۳. تنوع معجزات و رابطه آن با فلسفه بعثت ۱۳۹
۳. توانایی علمی ۱۴۳
۴. برخورداری از اخلاق فاضله ۱۴۴

خلاصه و نتیجه‌گیری

- خلاصه و نتیجه‌گیری: ۱۴۸
- فهرست منابع ۱۵۴

مقدمه

«قال علیؑ: «فبعث فیهم رسله، وواتر الیهم انبیائه، لیستأدوهم میثاق فطرتہ، و یذکروهم منسی نعمته و یحتجوا الیهم بالتبلیغ و یشیروا لم دفائن العقول و یروهم آیات المقدره»^(۱).

بی تردید، خداوند از آفرینش انسان هدفی داشته و او را بیهوده نیافریده است: «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ»^(۲)؛ آیا چنین می‌پندارید که شما را بیهوده آفریدیم و سرانجام به سوی ما باز نمی‌گردید!

انسان برخلاف دیگر موجودات - برای دستیابی به مقصود آفرینش، به سیری اختیاری نیازمند است و این حرکت اختیاری در گرو بهره‌مندی از علم و اراده است. از سوی دیگر، آگاهی‌های عمومی آدمیان - که از راه‌هایی چون تجربه و استدلال به دست می‌آید - نمی‌تواند آنها را به سوی هدف نهایی رهنمون گردد. پیامبران الهی با بهره‌مندی از وحی این نقیصه را

۱. «خداوند پیامبران خود را مبعوث فرمود، و هرچندگاه، متناسب با خواسته‌های انسان‌ها، رسولان خود را پی در پی اعزام کرد تا وفاداری به پیمان فطرت را از آن بازجویند و نعمت‌های فراموش شده را به یاد آورند و با ابلاغ احکام الهی، حجت را بر آنها تمام نمایند و توانمندی‌های پنهان شده عقل‌ها را آشکار سازند و نشانه‌های قدرت خدا را معرفی کنند.» نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، ج ۱، ش ۳۶-۳۷، ص ۳۸، چاپ شریعت، قم، ۱۳۷۹ هـ.ش.

۲. المؤمنون، آیه ۱۱۵.

برطرف ساخته‌اند و راهنمایان کامل بشر گردیده‌اند. بر این اساس، آشنایی با اهداف بعثت انبیاء از زیر بنایی‌ترین مباحثی است که با سرنوشت انسان در ارتباط است و رابطه‌ای تنگاتنگ با هدف آفرینش دارد. قرآن کریم و روایات پیشوایان معصوم گنجینه‌هایی است غنی که ما را با اهداف و فواید بعثت انبیاء آشنا می‌سازد. در این میان، سخنان امیر بیان، علی علیه السلام و ویژگی خاصی دارد. وی از یک سو، اهداف کلی بعثت انبیاء را با سخنانی رسا بیان نموده؛ و از سوی دیگر، دوران پیش و پس از بعثت رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله را با یکدیگر مقایسه کرده و از این طریق، نمونه‌ای آرمانی از جامعه مورد نظر انبیای الهی ارائه داده است. در این نوشتار، در پی آنیم که با بهره‌گیری از سخنان امام علی علیه السلام با فلسفه بعثت انبیاء آشنا شویم.

📖 فصل اول: کلیات

الف - شاخصه‌های اصلی تحقیق حاضر

۱. ضرورت بحث

۲. سؤالات تحقیق

۳. اهداف تحقیق

۴. پیشینه تحقیق

۵. محدودیت‌های تحقیق

ب - مفهوم‌شناسی واژه‌های مربوطه

۱. بعثت

۲. نبوت

۳. رسالت

۴. وحی

الف - شاخصه‌های اصلی تحقیق حاضر

۱. ضرورت بحث

علی‌رغم اینکه علماء و متکلمان، برای اثبات نبوت و همچنین درباره فلسفه بعثت انبیاء و سفیران الهی دیدگاه‌های فراوانی با انگیزه‌های مختلف ارائه داده‌اند، باز هم ما این موضوع را برای تحقیق و بررسی انتخاب کردیم، تا این انگیزه که اولاً گامی برداشته باشیم در زمینه تبیین و روشن‌سازی اهدافی که انبیاء علیهم‌السلام در پیش داشته و به خاطر آن مبعوث شده‌اند.

ثانیاً: پاسخگویی به شبهات کسانی که بعثت انبیاء را قبول ندارند، زیرا در طول تاریخ کسانی بودند و هستند که با تکیه بر عقل و دانش و با داشتن گرایش مادی نیاز به بعثت انبیاء را انکار می‌کردند و می‌کنند، و بعثت انبیاء را کار بیهوده و لغو تلقی می‌کنند این امر باعث شد که با کمک از آیات و بیانات حکیمانه عالم امت و باب مدینه العلم مجموعه مختصر در عین حال جامع در این زمینه با بیان و توضیح فوائد و اهداف بعثت عرضه کنیم تا خدمتی هرچند ناچیز درخور فهم و درک خویش ارائه دهیم.

اضافه بر آن که براهمه و هندوها، که اکثریت جمعیت کشور هندوستان را تشکیل می‌دهند، به بعثت انبیاء اعتقاد ندارند، به گفته برخی از متکلمان^(۱) اعتقاد براهمه بر آن است که جمله تعلیمات انبیاء از دو حال خارج نیست: یا ارشادات آنان موافق عقل اند که در این صورت، نیاز

۱. علامه حلی، کشف المراد شرح تجرید الاعتقاد، ترجمه و شرح فارسی شیخ ابوالحسن شعرانی، ص ۴۸۵، انتشارات الاسلامیه چاپ نهم، مکارم شیرازی، پیام قرآن، ج ۷، ص ۶۹-۵۰، دار الکتب الاسلامیه (جامعه مدرسین، قم)، چاپ چهارم، ۱۳۷۷ هـ.ش، صفایی، سید احمد، علم کلام، ج ۱، ص ۴۶، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ پنجم، خسرو پناه، عبدالحسین، قلمرو دین، ص ۱۰۴، انتشارات مرکز مطالعات و پژوهشی فرهنگی.

به تعلیمات آنان نداریم زیرا عقل ما کفایت می‌کند و یا مخالف عقل می‌باشند که در این صورت خود عقل به بطلان تعلیمات آنان حکم می‌کند. از سوی دیگر، با اینکه آنها مخالف بعثت اند ولی برخی از آنان از شخصیت حضرت امیر مؤمنان علیه السلام و از کارنامه آن حضرت بسی متأثراند در پیشگاه او سر به احترام به زمین می‌گذارند. لذا به نظر جالب آمد که فلسفه و اهداف بعثت انبیاء از دیدگاه آن امام همام تحقیق و بررسی گردد.

ثالثاً: آشنایی با روش انبیاء علیهم السلام برای سعادت و تکامل جامعه بشری، و انتخاب آن راه روش درست و صحیح و عملی ساختن آن در عصر کنونی با استفاده از سیره انبیاء الهی در زمینه تبلیغ دین و در واقع ساختن بستر مناسب جهت رسیدن انسان‌ها به کمال نهایی و سعادت ابدی، که همان قرب الی الله است.

رابعاً: به سبب اهمیت موضوع مزبور در زمانه کنونی که یقیناً حلال بسیاری از مشکلات و نابسامانی‌هایی است که دستاوردهای خود انسان‌ها است، زیرا انسان طبعاً نیاز به زندگی اجتماعی و تعاون دارد، باید افراد جامعه بایک دیگر همکاری داشته باشند و از این طریق احتیاجات خویش را برآورده سازند. این کار به دلیل داشتن غریزه حب ذات و زیاده‌طلبی‌ها به فساد، قتل و غارت‌گری و بالاخره هرج و مرج اجتماعی منتهی می‌شود و آدمیان را به ورطه تباهی می‌کشاند. ممکن نیست مگر این که سنت و قانونی وجود داشته باشد که تمام افراد جامعه در مقابل آن سر تسلیم فرود آورند. از سوی دیگر چنین قوانینی از ناحیه بشر ممکن نیست. لذا تبیین و روشن کردن فلسفه بعثت انبیاء علیهم السلام و اهمیت دادن به اهداف آن سفیران الهی بالاخص در دنیای امروز یکی از ضروری‌ترین بحث‌ها است، در دنیای که انسان یک کالای بی‌ارزش و معمولی قلمداد می‌شود و ارزش روحانی و معنوی خویش را از دست داده است.

بنابراین لازم است که از مشعل فروزان هدایت که انبیاء علیهم السلام آن را روشن کرده‌اند برای

نجات از این حالت بحرانی و اسفبار بهره ببریم و راه درست و صحیح را انتخاب کنیم، همچنانکه مردم در زمان رسول خدا ﷺ به همین شیوه از گرداب جاهلیت نجات یافتند؛ چنانکه امیر مؤمنان در وصف زندگی آن زمان می‌فرمایند: «دفن الله به الضغائن و اطفأ به الثوائر، الف به اخوانا و فرق به اقرانا و اعز به الذلّة و اذل به العزّة کلامه بیان وصمته لسان»^(۱). خدا به برکت وجود او کینه را دفن کرد؛ و آتش دشمنی‌ها را خاموش کرد با او میان دل‌ها الفت و مهربانی ایجاد کرد و نزدیکانی را از هم دور ساخت. انسان‌های خار و ذلیل و محروم در پرتو او عزت یافتند؛ و عزیزان خود سر ذلیل شدند گفتار او روشن‌گر واقعیت‌ها؛ و سکوت او زبانی گویا بود.

۲. سؤالات تحقیق

۱-۲. سؤال اصلی

فلسفه بعثت انبیاء از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام چیست؟ و چه دلیلی و ضرورتی داشت که

انبیاء علیهم السلام مبعوث گردیده و کتاب‌های آسمانی ارسال شوند؟

۲-۲. سؤالات فرعی

سؤالات فرعی در این تحقیق از این قبیل است:

۱. مقصود از بعثت چیست؟

۲. اهداف و فواید بعثت انبیاء از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام چیست؟

۳. پیامدهای بعثت نبی اکرم صلی الله علیه و آله از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام چیست؟

۴. راهکارهای تحقق بخشیدن به اهداف بعثت از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام چگونه است؟

۵. آیا وجود عقل از بعثت انبیاء بی نیاز می‌کند؟

۳. اهداف تحقیق

۱-۳. هدف اصلی تحقیق

تبیین فلسفه بعثت انبیاء از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام.

۲-۳. اهداف فرعی تحقیق

اهداف فرعی تحقیق عبارتند از:

۱. تبیین فواید و ضرورت بعثت انبیاء علیهم السلام از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام.

۲. نشان دادن پیامدهای بعثت نبی اکرم صلی الله علیه و آله از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام.

۳. مورد بررسی قرار دادن راهکارهای تحقق بخشیدن به اهداف بعثت انبیاء علیهم السلام.

۴. پاسخگویی به کسانی که عقل را خود کفا می‌دانند.

۵. رد سخن مسلمانانی که به گمان آنها پیامبران کاری به دنیای انسان ندارند.

۴. پیشینه تحقیق

فواید و پیامدهای بعثت انبیاء علیهم السلام و آثار مثبت آن از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام نقش

سازنده‌ای برای افراد بشر و جامعه دارد؛ لذا از اهمیت خاصی برخوردار است. در این تحقیق

سعی بنده بر این بوده است که با جمع‌آوری سخنان امام علی علیه السلام فلسفه بعثت را از دیدگاه

خود آن حضرت مورد بررسی قرار دهم، هرچند درباره فلسفه بعثت انبیاء علیهم السلام به طور کلی بحث‌های صورت گرفته است؛ اما تا آنجا که نگارنده سراغ دارد تا اکنون هیچ کتابی مستقل با این عنوان منتشر نشده است.

البته کتاب‌هایی وجود دارند که بعثت انبیاء علیهم السلام و اهداف آن را به طور کلی مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند^(۱)؛ اما بنده در این رساله بعثت انبیاء علیهم السلام را از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام مورد بررسی قرار داده‌ام و این یک نحوه اختصاصی و نوآوری این تحقیق می‌باشد.

۵. روش تحقیق

روش ما در این رساله، روش مطالعه‌ای و کتاب‌خانه‌ای بوده است؛ لذا تفحص در متون دینی و کتاب معتبر کلامی و تاریخی و سخنان متکلمان و مفسران مرتبط به مسأله نبوت و رسالت بعد از فیش برداری، تدوین و گردآوری شده است. لذا روش تحقیق این پایان‌نامه روش توصیفی و توضیحی می‌باشد.

۶. محدودیت‌های تحقیق

مشکلات و محدودیت‌های گوناگونی که در دوران این تحقیق وجود داشت و نگارنده را در اسرع وقت به پایان رسانیدن تحقیق کاملاً بازداشت، از این قرار است:
نبودن امکانات کافی از جمله کتابخانه‌های عمومی و قفسه باز.

---

۱. برای نمونه، رک: سبحانی جعفر، رسالت جهانی پیامبران علیهم السلام و برهان رسالت، ری شهری، محمد محمدی، فلسفه وحی و نبوت.